НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ
КАФЕДРА ПЕДІАТРІЇ №1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор закладу вищої освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця з науково-педагогічної та навчальної роботи, д. мед.н., професор
_____Олег Власенко
«28» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ХАРЧУВАННЯ ЗДОРОВОЇ І ХВОРОЇ ДИТИНИ»

Освітній рівень: другий (магістерський)
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність: 222 «Медицина»
Освітня програма: Освітньо-професійна програма «Медицина»

Денна форма навчання

2026 - 2027 навчальний рік

РОЗРОБНИКИ робочої навчальної програми (РНП) навчальної вибіркової дисципліни «Харчування здорової і хворої дитини» для студентів за спеціальність 222 п’ятого року навчання медичного факультету ННІМ, ФПЛЗСУ, ФПІГ.

Березенко В.С. - д.мед.н., професор, завідувач кафедри педіатрії 1
Горобець А.О. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №1
Прощенко Ю.І. – к.мед.н., доцент кафедри педіатрії №1

Робоча програма навчальної вибіркової дисципліни «Харчування здорової і хворої дитини» для студентів 5 курсу Навчально-наукового інституту медицини

Обговорена та затверджена на засіданні кафедри педіатрії № 1
Протокол №1 від 28.08.2026 року
завідувач кафедри, професор _____Березенко В.

Обговорена та затверджена на ЦМК з педіатричних дисциплін
Протокол № 1 від 28.08. 2026 року
голова ЦМК, професор_____Починок Т.

Гарант освітньої програми, декан медичного факультету №1
професор _____Мельник В.

Начальник відділу навчально-методичної роботи, ліцензування та акредитації,
PhD, доцент_____Кучеренко І.

1. Опис вибіркової дисципліни «Харчування здорової і хворої дитини»

Навчальних тижнів – 2.

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</td><td>Характеристика вибіркової дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
22 «охорона здоров’я»
(шифр і назва)</td><td>Вибіркова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td rowspan="2">Спеціальність:
222 медицина</td><td>Рік підготовки
5 - й</td></tr>
<tr><td>Семестр
9-й, 10-й</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 20
самостійної роботи студента – 25</td><td rowspan="6">Освітній рівень: другий (магістерський)</td><td>Лекції
0 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні
30 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні
0 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота
60 год.</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
Диференційний залік</td></tr>
</table>

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи роботи становить (%): 33,3% : 66,7% (1:2).

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Харчування здорової і хворої дитини» складена відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» затвердженого Наказом МОН України No1197 від 08.11.2021 року (222-Medytsyna.mahistr.09.11.pdf (mon.gov.ua)) та ОПП «Медицина».

2. Мета, очікувані результати та критерії оцінювання результатів навчання

3. Метою викладання вибіркової дисципліни «**Харчування здорової і хворої дитини**» є набуття студентами знань та оволодіння загальними та фаховими компетентностями з дитячої дієтології для досягнення програмних результатів навчання найбільш поширених захворювань дитячої гастроентерології, пульмонології, нефрології, гематології, ендокринології, загальної педіатрії на основі знань вікових анатомо-фізіологічних особливостей дитячого організму, анатомії людини, нормальної фізіології, гістології,

цитології та ембріології, біологічної та біоорганічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, патоморфології, патофізіології, фармакології, радіології..

Так звані вибіркові дисципліни (англ. electives) походять із концепції person-centered teaching (навчання, орієнтоване на особистість). У її основі лежить принцип, за яким студент бере активну участь у формуванні своєї освітньої траєкторії, обираючи, що вчити, як вчити та як оцінювати власні знання. Викладач виконує функції не джерела знань, а провідника та фасилітатора під час руху по цій траєкторії. Цей рух супроводжується постійним самоаналізом та тісною комунікацією викладача зі студентом і сама оцінка знань тяжіє більше до накопичення різних завдань та видів робіт, ніж до звичного підсумкового контролю.

Вибіркові дисципліни – дисципліни вільного вибору студентів для певного рівня вищої освіти, спрямовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетенцій за спеціальністю.

Згідно з вимогами ОПП вибіркова дисципліна «Харчування здорової і хворої дитини» забезпечує набуття студентами ***компетентностей:***

- *інтегральні:*

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- *загальні:*

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати здобуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність спілкуватись іноземною мовою.

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК11.Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12.Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13.Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК14.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК1. Здатність працювати з нутритивним анамнезом пацієнтів.

ФК2. Здатність проводити оцінку нутритивного ризику.

ФК3. Здатність до проведення та інтерпретації антропометричних досліджень.

ФК4. Вміння оцінювати нутритивний статус дитини.

ФК5. Вміння оцінювати раціон дитини ретроспективними і проспективними методами.

ФК6. Вміння визначати необхідні додаткові (лабораторні та інструментальні) обстеження з метою поглибленого дослідження нутритивного статусу пацієнта, а також інтерпретувати отримані результати

ФК7. Вміння оцінювати покази до ентерального та парентерального харчування.

ФК8. Вміння розраховувати рекомендовану добову енергетичну цінність раціону, рекомендовані добові потреби пацієнтів у білках, жирах, вуглеводах в залежності від віку, статі, фізичної активності, наявного захворювання.

ФК10. Вміння складати раціон пацієнтам із захворюваннями гастроентерологічного, ендокринологічного, метаболічного, гематологічного, нефрологічного профілю.

ФК13. Здатність до проведення профілактичних заходів, спрямованих на попередження виникнення нутритивних дефіцитів

ФК 16. Здатність до ведення медичної документації.

ФК17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан нутритивного статусу пацієнтів.

ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем дитячої дієтології та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності.

Очікувані програмні результати навчання, формуванню яких сприяє вибіркова навчальна дисципліна:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання

- проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, основаній на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини;
- застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності;
- дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності;
- використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності;
- аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і не стандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності;
- здійснювати професійне спілкування сучасною українською мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела;
- дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді;
- аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

Засвоєння знань студентами базується на Програмних результатах навчання, згідно з ОПП

ПРН 1. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень в контексті оцінки нутритивного статусу пацієнта.

ПРН 2. Проводити нутритивне дослідження, а саме спостерігати за процесом годування (прийому їжі) дитиною, оцінювати наявність/відсутність стресових факторів протягом годування/прийому їжі, визначати порушення жування та/або ковтання, оцінювати фактор взаємодії дити з особою, яка здійснює годування

ПРН 3. Аналізувати раціон пацієнта за допомогою проспективних та ретроспективних методів оцінки

ПРН 4. Проводити антропометричні виміри та оцінювати отримані результати

ПРН5. Проводити функціональні тести та оцінювати отримані результати.

ПРН 6. Оцінювати нутритивний ризик пацієнта і визначати подальшу тактику нутритивного менеджменту в залежності від отриманого результату

ПРН 7. Проводити оцінку нутритивної недостатності з визначенням її типу і ступеня важкості.

ПРН 8. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію

ПРН 9. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров’я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

ПРН 11. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров’я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 12. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров’я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 13. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

Формулювання результатів навчання визначається через достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою. Для цього здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- методи, що застосовуються для оцінки нутритивного статусу педіатричних пацієнтів;
- проспективні і ретроспективні методи оцінки харчування;
- методи оцінки нутритивного ризику;
- клінічні симптоми порушення нутритивного статусу у дітей;
- лабораторні та інструментальні симптоми порушення нутритивного статусу у дітей;
- методи антропометричної оцінки та функціональні тести, що використовуються для оцінки нутритивного статусу у дітей;
- фактори, що впливають на формування харчової поведінки дитини і напрямки формування харчової поведінки;
- особливості нутритивного менеджменту дітей з порушенням харчування в залежності від його причин;
- особливості нутритивного менеджменту при нутритивній недостатності;
- особливості нутритивного менеджменту при основних захворюваннях травної, ендокринної, систем, хвороб крові, а також при порушеннях харчової поведінки;

- особливості дієт, що можуть використовуватися і педіатричній практиці, їх можливості, покази, протипокази, обмеження до застосування.

вміти:

- Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень в контексті оцінки нутритивного статусу пацієнта (ПРН1)
- Проводити нутритивне дослідження (ПРН2)
- Аналізувати раціон пацієнта за допомогою проспективних та ретроспективних методів оцінки (ПРН3)
- Проводити антропометричні виміри та оцінювати отримані результати (ПРН4)
- Проводити функціональні тести та оцінювати отримані результати (ПРН5)
- Оцінювати нутритивний ризик пацієнта (ПРН6)
- Проводити оцінку нутритивної недостатності (ПРН7)
- Розраховувати енергетичні потреби і рекомендовані добові потреби у макронутрієнтах в залежності від віку, статі, фізичної активності та стану здоров'я дитини (ПРН8)
- Проводити корекцію раціону дитини з урахуванням його кількісних та якісних порушень (ПРН9)
- Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки (ПРН10)
- Призначати лікувальні дієти педіатричним пацієнтам з патологією гастроентерологічного, гепатобіліарного, ендокринологічного, гематологічного, метаболічного профілю, а також порушеннями харчової поведінки (ПРН11)
- Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців (ПРН12)
- Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів (ПРН13)

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти та підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки необхідно визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали, яка використовується.

4. Програма вибіркової дисципліни
5. «ОСНОВИ ХАРЧУВАННЯ ЗДОРОВОЇ І ХВОРОЇ ДИТИНИ»

Компонента 1. ОСНОВИ ХАРЧУВАННЯ ЗДОРОВОЇ І ХВОРОЇ ДИТИНИ

Тема 1. Формування харчової поведінки дитини

Передбачає ознайомлення із заходами, спрямованими на формування здорових харчових звичок, факторів, які впливають на апетит дитини і шляхів формування здорового апетиту; окрема увага приділяється проблемі «дитини-малоїжки», заходам, спрямованим на визначення причин порушення харчування і його корекцію.

Тема 2. Основи здорового харчування дітей різного віку

Передбачає висвітлення теми здорового харчування: чим є здорове харчування, що таке кількісно та якісно збалансований раціон, які рекомендації повинні надаватися батькам

дитини щодо здорового раціону. Включає питання особливостей раціону дітей різних вікових груп

Тема 3. Лікувальні дієти і можливості їх застосування в практиці лікаря
Заняття присвячене вивченню дієт, які використовуються у медичній практиці, ознайомленню з показами і протипоказами до їх застосування, можливими нутритивними ризиками, які можуть виникати при застосуванні тієї чи іншої дієти, а також шляхами їх виявлення і корекції. Зокрема, студенти знайомляться із можливостями застосування таких дієт, як безглютенова, безглютенова/безмолочна, кетогенна, дієта Аткінса, середземноморська, низькобілкова, вегетаріанська, а також низкою вузькопрофільних дієт, які застосовуються при специфічній патології (глікогенози, запальні захворювання кишечника, вроджені метаболічні порушення, хвороба Вільсона тощо).

Компонента 2. МАЛЬНУТРИЦІЯ. СПОСОБИ ОЦІНКИ НУТРИТИВНОГО СТАТУСУ ДИТИНИ ТА ЙОГО КОРЕКЦІЯ

Тема 4. Оцінка нутритивного стану дитини
Тема охоплює вивчення усіх методів, які використовуються для оцінки нутритивного статусу дитини: аналізу нутритивного анамнезу, нутритивному клінічному обстеженню і нутритивному дослідженню, методам оцінки раціону, аналізу антропометричних показників, функціональних тестів, даних лабораторних та інструментальних обстежень. Студенти вчаться виконувати каліперометрію та проводити функціональні тести.

Тема 5. Мальнутриція: нутритивна недостатність
На занятті висвітлюється проблема нутритивної недостатності. Вивчаються типи нутритивної недостатності, підходи до діагностики і нутритивного менеджменту. Також студент буде ознайомлений з основами ентерального харчування (розглядаються питання показів і протипоказів до ентерального харчування, методів його проведення, питання вибору харчового субстрату для ентерального харчування тощо)

Тема 6. Мальнутриція: недостатність вітамінів і мікроелементів
Заняття присвячене вивченню вітамінів, мінералів, їх функцій та значення для здоров'я організму, висвітленню методів оцінки забезпечення організму основними вітамінами і мінералами (з приділенням особливої уваги клінічній оцінці), підходам, які застосовуються для корекції недостатності вітамінів і мінералів.

Тема 7. Мальнутриція: надмір ваги і ожиріння
Заняття присвячене харчуванню і модифікації стилю життя пацієнтів з надміром ваги і ожирінням. Звертається увага на критерії діагностики і менеджменту дітей з метаболічним синдромом. Обговорюватимуться також необхідні заходи, спрямовані на зміну стилю життя пацієнтів з надміром ваги і ожирінням.

Компонента 3. НУТРИТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПАТОЛОГІЇ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ І ПОРУШЕНЬ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Тема 8. Нутритивний менеджмент пацієнтів з патологіїю верхніх відділів шлунково-кишкового тракту
Заняття розкриває особливості нутритивного менеджменту при таких патологіях, як ГЕРХ, еозинофільний езофагіт, виразка шлунка, запальні захворювання кишечника, ціеліакія, ферментопатії, синдром подразненої кишки, алергія до білків коров'ячого молока, функціональний закреп.

Тема 9. Нутритивний менеджмент при гепатобіліарній патології у дітей
Заняття присвячене вивченню особливостей харчування педіатричних пацієнтів з синдромом холестазу, хворобою Вільсона, печінковою недостатністю, гемохроматозом, метаболічно асоційованої жировою хворобою печінки, галактоземією, глікогенозами.

Тема 10. Нутритивний менеджмент при порушеннях харчової поведінки у дітей
Тема розкриває проблему таких порушень харчової поведінки, як ARFID (розлад уникнення/обмеженого споживання їжі), нервова анорексія, нервова булімія, піка, орторексія та інших. Висвітлюються діагностичні критерії, покази до госпіталізації і особливості нутритивного менеджменту. Студенти знайомляться з рефідинг-синдромом, оцінкою його ризику, методами профілактики та менеджменту.

6. СТРУКТУРА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Харчування здорової і хворої дитини»

	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Практичні зан	СРС
Компонента 1. ОСНОВИ ХАРЧУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ТА ХВОРОЇ ДИТИНИ					
1	Формування харчової поведінки дитини	9		3	6
2	Основи здорового харчування дітей різного віку	9		3	6
3	Лікувальні дієти і можливості їх застосування в практиці лікаря	9		3	6
Компонента 2. МАЛЬНУТРИЦІЯ. СПОСОБИ ОЦІНКИ НУТРИТИВНОГО СТАТУСУ ДИТИНИ ТА ЙОГО КОРЕКЦІЯ					
4	Оцінка нутритивного стану дитини	9		3	6
5	Мальнутриція: нутритивна недостатність	9		3	6
6	Мальнутриція: недостатність вітамінів і мікроелементів.	9		3	6
7	Мальнутриція: надмір ваги і ожиріння	9		3	6
Компонента 3. НУТРИТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПАТОЛОГІЇ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ І ПОРУШЕНЬ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ					
8	Нутритивний менеджмент пацієнтів з патологіїю верхніх відділів шлунково-кишкового тракту	9		3	6
9	Нутритивний менеджмент при гепатобіліарній патології у дітей	9		3	6
10	Нутритивний менеджмент при порушеннях харчової поведінки у дітей	9		3	6
Всього годин		90		30	60

Примітка: практичне заняття = 3 години. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):44.4% : 55.6% (1:1.25).
Контроль: диференційний залік.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ Вибірковий курс «Дитяча гастроентерологія, пульмонологія та нефрологія»

	Назви тем	годин
1.	Формування харчової поведінки дитини	3
2.	Основи здорового харчування дітей різного віку	3
3.	Лікувальні дієти і можливості їх застосування в практиці лікаря.	3
4.	Оцінка нутритивного стану дитини	3
5.	Мальнутриція: нутритивна недостатність	3
6.	Мальнутриція: недостатність вітамінів і мікроелементів.	3
7.	Мальнутриція: надмір ваги і ожиріння.	3
8.	Нутритивний менеджмент пацієнтів з патологіїю верхніх відділів шлунково-кишкового тракту.	3
9.	Нутритивний менеджмент при гепатобіліарній патології у дітей	3
10.	Нутритивний менеджмент при порушеннях харчової поведінки у дітей	3
Усього з дисципліни		30

6.Самостійна робота студента

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять	60
Усього з дисципліни		60

7.Методи навчання

8. При вивченні вибіркової дисципліни «**Харчування здорової і хворої дитини**» використовуються різні методи навчання, рекомендовані для вищої школи, а саме:

– за джерелами знань: словесні (пояснення, лекція, бесіда, дискусія); наочні (демонстрація); практичні (практична робота, опанування практичними навичками);

– за логікою навчального процесу: аналітичний (визначення загального стану хворого та основних ознак хвороби), синтетичний (з'ясування взаємозв'язку основних ознак захворювань, визначення оптимальних заходів щодо діагностики, лікування та профілактики), їх поєднання – аналітико-синтетичний, а також індуктивний метод, дедуктивний, їх поєднання – традуктивний метод;

– за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Поєднуючи та узагальнюючи наведені вище методи навчання, при вивченні дисципліни доцільно впроваджувати такі методи організації навчальних занять як:

– метод клінічних кейсів,
– проблемно-орієнтований метод,
– метод індивідуальних навчально-дослідних та практичних завдань,
– метод конкурентних груп,
– метод тренінгових технологій,

– метод «ділової гри»,
– метод «мозкового штурму»,
– метод проведення конференцій із застосуванням інтерактивних, міждисциплінарних та інформаційно-комп'ютерних технологій.

Видами навчальної діяльності студента є практичні заняття та самостійна робота студентів.

Практичні заняття.
За методикою організації вони є клінічними, спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних вмінь та навичок, а також уміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань. Вони передбачають:
- збирання анамнезу;
- огляд хворої дитини;
- планування обстеження хворої дитини;
- інтерпретацію даних лабораторних та інструментальних досліджень;
-проведення диференціальної діагностики найбільш поширених захворювань травної, дихальної та сечової систем у дітей;
- визначення попереднього клінічного діагнозу;
- призначення лікувального харчування;
- вирішення ситуаційних задач;

Тривалість одного практичного заняття складає 3.0 академічних години.

Самостійна робота студента.
Виконується студентом самостійно поза межами аудиторних занять та включає підготовку до практичного заняття, пошук та вивчення додаткової літератури.

8. Методи і форми контролю, розподіл балів, які отримують студенти, оцінювання

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюються відповідно до вимог програми та Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (лист МОЗ України № 08.01-47/10395 від 15.04.2014); а також Положення про порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені О.О. Богомольця (Додаток до Наказу №782 від 30.09.2019 р.).
https://drive.google.com/file/d/19YragFMkKVNoq6d3Xs-nWCmqKWx0MvmW/view

При оцінюванні знань студентів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування, структуровані письмові роботи, робота із стандартною медичною документацією, стандартизований за методикою виконання контроль практичних навичок:
Методи контролю
Теоретичних знань:
- тестування письмове та комп'ютерне,

- індивідуальне опитування, співбесіда,
- структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни:
- аналіз лабораторних та інструментальних досліджень;
- виконання антропометричних вимірювань, функціональних тестів та їх оцінка в педіатрії;
- оцінка харчування дитини проспективними і ретроспективними методами;
- корекція кількісних та якісних порушень раціону хворої дитини.

Форми контролю.

- Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок (стандартизованих за методикою виконання).
- Кінцевий контроль – диференційний залік.

Виставляється на останньому аудиторному занятті викладачем академічної групи студенту за результатами всіх поточних оцінок з переведенням в бали за 200-бальною шкалою з відповідною конвертацією за традиційною шкалою.

Контроль виконання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

РЕГЛАМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми, передбачає 100% опитування студентів групи, та оцінювання усіх складових елементів заняття – тестового контролю, контроль виконання практичних навичок, вирішення ситуаційних завдань. Також враховується письмове виконання завдань в процесі самостійної підготовки до практичного заняття.

За кожний етап заняття студент отримує оцінку «5-4-3-2», із яких викладач визначає середнє арифметичне. Якщо середня арифметична оцінка становить «2», то це відповідає 0 кількості балів.

Перерахунок оцінки за багатобальною шкалою:

Середня арифметична	Традиційна оцінка	Бали
< 2,5	2	0
2,6 – 2,9	3	11
3,0 – 3,2	3	12
3,3 – 3,5	3	13
3,6 – 3,9	4	14
4,0 – 4,2	4	15
4,3 – 4,5	4	16
4,6 – 4,7	5	17
4,8	5	18
4,9	5	19

5,0	5	20

Результати контролю рівня знань кожної складової заняття.

1). Готовність студента до заняття (початковий етап) перевіряється на основі відповіді на 10 тестових завдань. На першому практичному занятті ці питання включені до заключного контролю.

За вірну відповідь на 9 - 10 тестів студент отримує традиційну оцінку «5»; за 7 - 8 правильних відповідей – оцінку «4», за 5 - 6 правильних відповідей - оцінку «3», менше 5 правильних відповідей – оцінку «2».

2). Усне опитування студента оцінюється таким чином:

Оцінка «5» виставляється у випадку, коли студент дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей;

Оцінка «4» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок;

Оцінка «3» ставиться студентові на основі його знань основного змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння, дає відповіді за допомогою навідних питань, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «2» виставляється у випадках, коли знання студента не відповідають вимогам оцінки «3 бали»;

3) Для контролю засвоєння студентом теми йому пропонується дати відповідь на запитання ситуаційної задачі.

Оцінка «5» виставляється у випадку, коли студент правильно та повно вирішує комплексну ситуаційну задачу, дає вичерпні відповіді на усі поставлені запитання.

Оцінка «4» виставляється за умови, коли студент правильно вирішує комплексну ситуаційну задачу, але може припускатися окремих несуттєвих помилок, які виправляє самостійно.

Оцінка «3» ставиться студентові, який з окремими помилками вирішує ситуаційну задачу, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь.

Оцінка «2» виставляється, якщо студент має явні труднощі при вирішенні ситуаційних завдань, дає невірні відповіді на запитання.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, становить 200 балів.

Сума балів, яку накопичив студент в результаті поточного навчання, є складовою загальної оцінки з дисципліни відповідно до видів кінцевого контролю знань.

Студент може відвідати 75% навчальних аудиторних занять з дисципліни (практичні заняття).

Навчальні заняття, які були пропущені студентом з будь-якої причини, в тому числі і з приводу хвороби, опановуються ним самостійно в позааудиторний час за регламентом кафедри (шляхом написання конспекту навчальної теми, історії хвороби, дистанційної форми навчання, консультації, демонстрація практичних навичок, тощо).

Конспект пропущеної теми студент демонструє викладачу групи під час наступного навчального заняття або після початку відвідувань навчальних занять, і викладач групи за фактом наявності конспекту робить позначку у вигляді літери «К» в журналі відвідування та успішності студентів в графі пропущеної теми, без виставлення оцінки. Наявність конспекту пропущеного заняття є підтвердженням виконання студентом навчальної програми.

Конспект пропущеного навчального заняття викладач повертає студенту. Викладач кафедри веде Реєстр зарахованих конспектів за пропущені заняття за формою (див.додаток №4), який є додатком до академічного журналу та показує динаміку опанування студентами пропущених навчальних тем. Такий Реєстр підлягає щотижневому контролю завідувачем кафедри.

Кафедра не встановлює окремого графіка із зазначенням годин для приймання конспектів пропущених навчальних занять.

Оцінювання самостійної роботи студентів по підготовці до аудиторних практичних занять здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ
які присвоюються студентам при оцінці поточної навчальної діяльності

№ з/п	Назва теми	Кількість балів, що відповідають традиційній оцінці			
		«5»	«4»	«3»	«2»
1.	Формування харчової поведінки дитини	17-20	14-16	11-13	0
2.	Основи здорового харчування дітей різного віку	17-20	14-16	11-13	0
3.	Лікувальні дієти і можливості їх застосування в практиці лікаря	17-20	14-16	11-13	0
4.	Оцінка нутритивного стану дитини	17-20	14-16	11-13	0
5.	Мальнутриція: нутритивна недостатність	17-20	14-16	11-13	0
6.	Мальнутриція: недостатність вітамінів і мікроелементів	17-20	14-16	11-13	0
7.	Мальнутриція: надмір ваги і ожиріння	17-20	14-16	11-13	0
8.	Нутритивний менеджмент пацієнтів з патологією верхніх відділів ШКТ	17-20	14-16	11-13	0
9.	Нутритивний менеджмент при гепатобіліарній патології у дітей	17-20	14-16	11-13	0
10.	Нутритивний менеджмент при порушеннях харчової поведінки у дітей	17-20	14-16	11-13	0
Усього балів за дисципліну		**Максимально – 200** **Мінімально – 111**			

Кінцевий контроль – диференційний залік

Виставляється на останньому аудиторному занятті викладачем академічної групи студенту за результатами всіх поточних оцінок з переведенням в бали за 200-бальною шкалою з відповідною конвертацією за традиційною шкалою.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалами ECTS та чотирибальною (традиційною).

Бали з дисципліни конвертуються як в шкалу ECTS, так і в чотирибальну шкалу.

Ранжування за шкалою ECTS з присвоєнням оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться таким чином:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)

155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)

Також бали з дисципліни конвертуються на кафедрі у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями таким чином:

Бали з дисципліни	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 до 111 балів	3
110 балів та нижче	2

Порядок ліквідації академічної заборгованості

При отриманні незадовільної оцінки з дисципліни в межах 60-110 балів (FX) студент має право повторно її скласти 2 рази: один - кафедральній комісії за участю зав. кафедри, а останній раз - комісії за участю завідуючого кафедри та декана.

Повторне складання дисциплін із отриманими незадовільними оцінками проводять за графіком, який складає кафедра, узгоджує з деканом (інтервал між спробами або дисциплінами не менше 3 днів). Дисципліни, які вивчають на відповідному курсі мають бути складені до початку нового навчального року. Наявність академічної заборгованості до початку нового навчального року є підставою для відрахування студента із університету за невиконання вимог навчального плану (або оформлення академічної відпустки та повторного курсу навчання за станом здоров'я).

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 1-59 балів (F) студент зобов'язаний повторно її вивчити у позааудиторний час на платній основі. Повторне отримання студентом незадовільної оцінки за результатом повторного її вивчення з урахуванням двох перескладань дисципліни або незадовільних оцінок із 3-х дисциплін, а також наявності пропущених аудиторних навчальних занять без поважних причин , сума пропусків яких складає 120 годин і більше, обумовлює його відрахування із університету за невиконання навчального плану.

9. **Методичне забезпечення**

Методичне забезпечення практичних занять:

1. Методичні розробки практичних занять для викладачів.
2. Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
3. Варіанти тестових питань та завдань для перевірки вихідного рівня знань з кожної теми.

4. Варіанти ситуаційних завдань для перевірки засвоєння тем.

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів:

1. Методичні вказівки для передаудиторної підготовки до практичних занять.
2. Робочий зошит для передаудиторної підготовки.
3. Методичні інструкції з виконання практичних навичок.
4. Варіанти завдань для самостійної роботи студентів.

Засоби діагностики успішності навчання

Для діагностики успішності навчання застосовуються наступні засоби:

1. Тестові завдання формату А
2. Практичні завдання для перевірки опанування практичними навичками
3. Ситуаційні завдання.

Розробка питань тест-контролю, структурованих ситуаційних задач та практичних завдань, що використовуються для діагностики успішності навчання, має базуватись на переліку питань і практичних навичок, які повинен засвоїти студент при вивченні вибіркової дисципліни «**Харчування здорової і хворої дитини**» .

Комплекти практичних завдань формуються з переліку практичних навичок, якими має опанувати студент під час вивчення дисципліни, що являють собою стандартизовані за методикою виконання практичні роботи.

Рекомендована література

Базова

Основна:

1. Харчування в педіатрії, четверте видання. Патриція Квін Самур, Кейті Кінг. Львів, Медицина Світу, 2012.

2. Наказ МОЗ № 1073 «Про затвердження Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії» від 3.09.2017 р.

3. «Практичний підхід до виявлення нутритивної недостатності, пов'язаної із захворюваннями, у дітей: заява спеціальної групи ESPGHAN із проблем мальнутриції в клінічній практиці», JPGN, V.74, №5, 2022.

4. Anderson S.J., Harris S.S. et al. Care of the young athlete / American Academy of Orthopaedic Surgeons. – 2010. – 612 p.

5. WHO AnthroPlus for personal computer Manuals: Software for assessing growth of the world’s children and adolescents. – Geneva: WHO, 2009.

Додаткова:

1. WHO Multicentre Growth Reference Study Group: WHO Child Growth Standards based on length/height, weight and age // Acta Pediatr. Suppl. – 2006. – Vol.450. – P. 76 – 85.

2. Rutishauser I.H. Dietary intake measurements // Publ. Health Nutr. – 2005. – Vol. 8. – P. 1100 – 1107.

3. Johnson RK., Crouter AC., Smiciklas-Wright H. Effects of maternal employment on family food consumption patterns and children's diets. J Nutr Educ. 1993; 25:130 – 133.

4. American Academy of Pediatric Dentistry. Policy on early childhood caries (ECC): classification, consequences and preventive strategies. 2003, revised 2008. Available at http://www.aapd.

5. Sebastian RS., Wilkinson C., Goldman JD. US adolescents and MyPyramid: associations between fast-food consumption and lower likelihood of meeting recommendations. J Am Diet Assoc. 2009; 109:226 – 235.

6. Carney LN Blair J. Assessment of nutritional status and determining nutrient needs. The A.S.P.E.N. Pediatric Nutrition Support Core Curriculum. Silver Spring, MD: American Society for Parenteral and Enteral Nutrition; 2010: 409–432.

7. Larson MI, Neumark-Sztainer D., Hannan PJ, Story M. Family meals during adolescence are associated with higher diet quality and healthful meal patterns during young adulthood. J Am Diet Assoc. 2007; 107 (9): 1502 – 1510.

8. Americal Academy of Pediatrics Committee on Sports Medicine and Fitness. Medical concerns in the female athlete. Pediatrics. 2000; 106 (3):610 – 613.

9. Craig WJ., Mangels A., American Dietetic Assocoation. Position of the American Dietetic Association: vegetarian diets. J Am Diet Assoc. 2009; 109 (7): 1266 – 1282.

10. Hallberg L., Hulthen L. Prediction of dietary iron absorption: an algorithm for calculating absorption and bioavailability of dietary iron. Am J Clin Nutr. 2000; 71 (5): 1147.